

Důstojné stáří za roky poctivé práce? Vláda říká: ne

Vládní koalice má aktuálně většinu ve Sněmovně i v Senátu. Na Hradě sedí prezident, kterého si zástupci koalice přáli, který jde vládě na ruku, a který přiznal, že ekonomickým otázkám vlastně nerozumí. Do dalších sněmovních voleb na podzim roku 2025 zbývají více než 2 roky. Vládě tak prakticky nic nebrání naplňovat program, se kterým šla před dvěma roky do voleb. SPOLU nám slibovalo bohatší Česko, uzdravení veřejných financí a důchodovou reformu, která občanům zajistí zaručený minimální důchod, jistotu pro dnešní seniory a jasnou vizi pro ty budoucí. ODS, TOP09 a lidovci nám GARANTOVALI, že pro dnešní seniory a pro ty, kdo se do penze chystají, se nic nezmění. Naše důchody slíbili ochránit a pravidelně je valorizovat! Pirstan v podobném duchu sliboval seniorům klidné stáří bez strachu z chudoby a garantoval seniorům, že nesníží důchody ani jejich zákonnou valorizaci.

Slibovali jistotu a lhali

Jistota, jasná vize, garance. To jsou vzletná slova, která o důchodech zaznívala na podzim 2021. A dnes? Ochrana, garance i sliby z volebního programu jsou ty tam. Schválně kdo z vás si ještě vzpomíná na kritiku demobloku směrem k vládě Andreje Babiše během covidu, kdy lídr tehdejší opozice Petr Fiala vládě spílal za zmatečnou komunikaci a chaos. Při nástupu do funkce si tato vláda srozumitelnou komunikaci dávala jakožto jeden z hlavních cílů, když zdroj z premiérova okolí pro iDnes tvrdil, že se Fiala »Nechce stydět za to, co řekl v minulosti někde, takže ta vláda se bude snažit nezpůsobovat informační chaos, který teď probíhal, a to nejen ke covidu, ale i k ostatním věcem.«

Informační chaos. To je přesně to, co vláda v klíčové otázce důchodů způsobuje. Lidé SPOLU i PirStan volili s příslibem zachování zákonné valorizace. Právě kvůli jejímu snížení, to vše mimochodem ve stavu legislativní nouze, aby se nemuseli zpovídat vůbec nikomu a vyhnuli se tak jakékoliv diskuzi, se ale v červnu důchody průměrně zvýšily o tisíc korun méně, než kdyby se vláda v únoru na poslední chvíli nerozhodla na valorizaci sáhnout. V květnu pak Fialův kabinet opět v tichosti, aniž by to oznámil na tiskové konferenci po jednání, schválil novelu zpomalující valorizaci penzí.

Místo dosavadního pravidelného navyšování důchodů o polovinu růstu reálných mezd by se podle vládního návrhu penze navyšovaly pouze o třetinu. SPOLU přitom garantovalo, že pro dnešní seniory se nic nezmění. Nic se nemělo měnit ani pro ty, kteří se do důchodu chystají. Nyní si ale vláda přeje pro současné třicátníky odchod do penze až ve věku 68 let. Evropský průměr je přitom aktuálně o 6(!) let níže, na 62 letech. A to se ještě stále dožíváme v ČR v průměru nižšího věku než EU15 (2-4 roky!)

Kvůli naprosto scestným návrhům nejen v otázce důchodové reformy, i pro lživou komunikaci, kdy je Fialův kabinet schopen dnes popřít to co slíbil včera, je často těžko rozpoznatelná hranice mezi satirou a tím, co tato asociální vláda vlastně myslí vážně. Mně i celé KSČM ale vadí rámování diskuze v tom smyslu, že důchody ve stávající podobě jsou vlastně luxusem, který je dlouhodobě neudržitelný. Že jsou současné důchody něčím, s čím budoucí generace nemůže počítat. Že se mladí lidé nemohou spolehnout na to, že jim stát zajistí důstojné stáří poté, co mu po většinu života odváděli daně a tzv. pojistné. Občané v tomto volbu nemají a rodí se do prostředí, kde je pro ně participace na chodu státu automatická. A existují některé mechanismy, které by stejně automaticky měly fungovat ze strany státu směrem k občanům. Zajištění důstojného, a tohle ještě jednou zopakují – DŮSTOJNÉHO – stáří, by měl být jedním z těchto mechanismů, pokud si nepřejeme, aby důvěra lidí ve stát a jeho instituce klesla ještě níže.

Co ale říká současný návrh vlády je vlastně »postarejte se o svůj vlastní důstojný důchod sami«. Vláda na jednu stranu chce, aby občan celý život řádně platil daně i odvody a tím do státního rozpočtu odváděl prostředky, které pak spravuje takovým způsobem, že osekává finance na školství, vědu, výzkum, a využívá je raději na nákupy nepotřebných stíhaček a výstavbu vojenských základen pro cizí vojska na našem území. Druhým dechem pak ale dodává: »a až budeš po čtyřiceti letech poctivé práce chtít něco na oplátku – máš smůlu – tvoje peníze jsme utratili jinak«. Právě špatná správa státních financí je přitom jedním z důvodů, proč se nyní

zdá, že na důchody pro dnešní třicátníky stát už možná vůbec mít nebude.

Už se nemůžou vymlouvat

Petr Fiala i ministři z jeho kabinetu se v úvodu svých mandátů rádi vymlouvali na dvě věci – předchozí Babišovu vládu a krize způsobené covidem a konfliktem na Ukrajině. Není přeci ale možné, aby Petr Fiala po roce vládnutí něco slíbil a za tři měsíce bylo vše jinak. Po roce vládnutí měl přeci Fiala k dispozici všechna potřebná data k tomu, aby věděl, zda vláda bude moci dodržet sliby z volebních programů. Člověk by si tedy snad naivně mohl myslet, že politici budou mít taková data k dispozici už v době, kdy ony jistoty, stabilitu a garance slibují. Počinání vlády v otázce důchodů za posledního půl roku tak má jen dvě možná vysvětlení – 1) Petr Fiala a jeho vláda lidem záměrně lže; nebo za 2) Vláda svým bezradným počínáním na poli státního rozpočtu dostává zemi do horší situace, než jakou sama předpokládala, a tak není schopná naplňovat své vlastní sliby.

Státní rozpočet je projev koncentrované politiky, její priorit a naplnění zájmů. Jistota solidních důchodů pro seniory tam dnes evidentně chybí.

Co mi na celé situaci vadí ze všeho nejvíc je absence systematičnosti způsobující neuvěřitelný chaos, kterým vláda ve společnosti, stále ještě vystrašené po covidu, nyní způsobuje strach ohledně budoucnosti. Zcela chybí jakákoliv veřejná diskuze, do mediálního prostoru neustále prosakují nějaké »pracovní návrhy«, aby následně jednotliví ministři museli vysvětlovat, že tohle vlastně skutečné návrhy nejsou... Z celé situace mi vyplývá jediné – vláda testuje náladu ve společnosti, nerespektuje značnou část veřejnosti, která mentálně nemá schopnost argumentovat své potřeby a zdroje a snaží se hýbat veřejným míněním rámováním diskuze tak, aby si občané mysleli, že to vlastně jinak nejde. Že je vlastně normální se i o penzi postarat sám. Že je normální pracovat až do 68 let. Vláda si zkrátka připravuje půdu pro to, aby ve finále mohla přijít s co nejasociálnějším řešením výhodným pro soukromý bankovní sektor a prezentovat jej jako jedinou možnost. S řešením, které pomůže zakrýt její naprosto zoufalou politiku na poli výběru daní, v oblasti investic, nebo v hospodaření státních podniků.

Co s tím?

Podle KSČM ovšem neustálé snižování zákonné valorizace a zvyšování hranice pro odchod do důchodu není jediným řešením vzniklé situace. Proto požadujeme od důchodové reformy, lépe řečeno od stabilizace důchodového systému, následující:

- udržení solidárního důchodového systému a váhy státního pilíře v něm, nikoli jeho redukci, další pilíře je třeba brát jako dodatkové a dobrovolné;
- dlouhodobou finanční stabilizaci důchodového systému odvody z dobře placené práce, nově odvody za využití robotizace ve firmách či využitím části spotřebních daní;
- pravidelnou a dostatečnou valorizaci důchodů;
- zastavení prodlužování věku odchodu do starobního důchodu max. na 65 letech, zastropovat věkovou hranici pro odchod do důchodu u těžkých povolání;
- možnost, aby si ekonomicky aktivní potomek mohl dobrovolně určit, že dvě procenta z jeho odvodů na důchodové pojištění dostanou přímo jeho dva či jeden vychovatelé k navýšení svého starobního důchodu.
- O výši důchodů rozhoduje výše příjmů z mezd, platů a odměn, respektive výše odvodů na důchodové pojištění. Prioritou proto musí být boj proti levné práci, který je i bojem proti nízkým důchodům.

Jedině po naplnění těchto bodů budeme moci o České republice hovořit jako o zemi, která se o své občany řádně postará. K jejich naplnění je ovšem potřeba začít dělat jednu věc – investovat do lidí, a nikoliv do zbraní. Došlápnout si na miliardové daňové úniky zejména velkých firem. Změnit systém, ve kterém si šéfové krachujících státních podniků za špatnou práci i tak rozdělují mnohamilionové odměny. Vláda namísto toho

postupuje zcela nesystematicky a zdá se, že zcela tápe i v klíčové otázce úspor, skrze které chce svými asociálními škrty zajistit udržitelnost důchodového systému. Při promýšlení úspor totiž Fialův kabinet zcela opomíjí některé základní proměnné, jako jsou rostoucí náklady na provoz domovů pro seniory v důsledku neefektivního vládního boje proti zvyšování cen energií, nebo zvýšený počet seniorů, kteří v budoucnu budou žádat o sociální dávky v důsledku snižování zákonné valorizace penzí.

Vadí mi také rámování diskuze v tom smyslu, že jsou důchody zdrojem rostoucího deficitu, a proto je systém neudržitelný. Jak upozorňuje ekonomka Jana Simonová Roční saldo v důchodovém systému obvykle představuje jen několik miliard, které ve výsledku pro státní schodek nejsou klíčové. Saldo důchodového účtu vždy závisí na aktuální politice vlády. Letos lze očekávat vysoké minusové saldo především díky vládní motivaci k předčasným odchodům do penze a zrušení EET. A tak, zatím co Československo mělo na počátku 90. let poměr důchodů k průměrné mzdě cca 50 %, 34 let od revoluce se přibližujeme 40 %. Je to neprozíravá politika vlády, která způsobuje, že je důchodový systém neudržitelný.

Má to řešení

Průběžný důchodový systém je přitom vždy udržitelný, záleží jen a pouze na parametrech a jejich správném provázání. K zajištění důstojných důchodů v budoucnosti musí dnešní politika vést k zajištění podmínek pro výrazně vyšší produktivitu práce za využití moderních technologií. Toho bude ovšem těžko dosaženo, když bude docházet ke škrťům v oblastech školství a inovací, tak, jak to vláda plánuje pro příští rok 2024. Klíčovým problémem dneška je totiž zabránit privatizaci ziskových částí veřejných služeb a zabránit změně průběžného důchodového systému na fondový důchodový systém, z kterého by se opět profitovali jen ti nejbohatší. Skutečným cílem navrhované pravicové důchodové reformy je totiž rostoucí podíl privátní sféry na správě veřejných financí převedením části státního solidárního důchodového pojištění na penzijní spoření v kapitálových fondech.

Dá se také očekávat, že podmínky pro mezinárodní obchod se budou nadále zhoršovat. Drahé energie a suroviny povedou ke snížení konkurenceschopnosti a postupné likvidaci surovinově a energeticky náročných výrobních kapacit pro vývoz. Proto je třeba posilovat vzdělávací, výzkumný a vývojový potenciál pro nové, surovinově a energeticky méně náročné způsoby uspokojování potřeb a posilovat soběstačnost. Fialova vláda však typem zamýšlených investic dělá přesný opak a do budoucna z nás dělá zemi závislou na čím dál dražším importu.

Důchody a důchodová reforma se stala středem zájmu médií jako klíčový zdroj snížení rozpočtového deficitu a konsolidace veřejných financí namísto toho, aby se o nich vedla zevrubná veřejná debata, skýtající především rozsah daňové povinnosti, zda platí pro všechny ve stejné výši, nebo jen pro některé, míru progresivity daní a jejich vymahatelnost.

Náměty, kde jsou zdroje k financování nejen důchodů, jsem několikrát už říkala, ale pojďme si je zopakovat. Využila jsem tuto tabulku renomovaného experta na důchody a důchodové systémy Miroslava Opálky. A kde je možné získat peníze do rozpočtu?

- Třeba progresivním zdaněním nejen u daní z příjmu fyzických a právnických osob, ale také u majetkových, kapitálových a dalších příjmů.
- Dále také ošetřit vnitropodnikové finanční transakce mezi domácími dceřinými firmami s jejich matkami v zahraničí.
- Konečně dořešit problematiku daňových rájů.
- Racionalizovat státní a veřejnou správu.
- Zdanit výnosy, které jsou vytvořeny v naší zemi, ale neslouží k novým investicím a odchází do zahraničí a další!

Až se vláda přestane bát řešit tyto výzvy, které ohrožují zájmy jejích přátel, ale jejich překonání by pomohlo většině lidí v naší zemi, poté bude možné dopřát lidem v České republice i nadále za dlouhé roky jejich tvrdé a poctivé práce, za odměnu důstojné stáří.

Odkaz na aktuální video naleznete zde: <https://www.youtube.com/watch?v=N5KPbs382eQ>

Krásné léto přeje
Kateřina Konečná